

УДК 001.9(051)37:93/94-057.875

© **Володимир СІМПЕРОВИЧ**

ОСНОВНІ НАПРЯМИ НАУКОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ В МЕМОРІАЛЬНОМУ КОМПЛЕКСІ «НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ ІСТОРІЇ ВЕЛИКОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ 1941 – 1945 РОКІВ»

Аналізуються основні напрями наукової комунікації в Меморіальному комплексі «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років», подаються характерні вектори музейно-наукового комунікування, підсумовуються рубіжні досягнення Меморіалу як наукового комунікатора у вітчизняному інформаційному просторі.

Ключові слова: *Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років», наукова комунікація, науково-інформаційний простір.*

На різних відтинках розвою людства узвичаєною формою дієвого функціонування наукового співтовариства, рельєфною проекцією обміну досвідом продукування, систематизації та критичного аналізу нових знань, ідей, узагальнень або фактів була й залишається активна наукова комунікація. Без всеосяжного інформаційно-наукового комунікування складно уявити й музейну інституцію, адже надзвичайно важко бути продуцентом наукового продукту без «наведення мостів» із суспільством та науковою громадою. Накопичений багаторічний досвід Меморіального комплексу «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років» у царині наукового студіювання історії Другої світової та Великої Вітчизняної війн актуалізує питання внутрішньої та зовнішньої музейної комунікації, вимагає рухатися у фарватері актуальних вимог часу, розвивати та просувати імідж, бути зразком нових культурних комунікативних концептів, інформантом та комунікатором продукованих наукових напрацювань.

Аналіз історіографії порушеної проблеми обмежується загальними аспектами функціонування музею як центру соціальної та наукової комунікацій, які знайшли відображення в низці наукових розвідок, присвячених різноманітним складникам соціальної комунікативістики [1]. Окремі аспекти музейної наукової комунікації можна віднайти й у працях співробітників Меморіалу, які, зрозуміло, не мали на меті визначити основні напрями наукової комунікації в Меморіальному комплексі [2]. Музейники акцентують увагу виключно на оцінці комунікаційних надбань у розрізі

тих завдань, що стояли перед науковцями. Однак ці висліди можна розглядати як підготовчі до вивчення зазначеної теми. Беручи до уваги недостатню розробленість проблеми, у цьому дописі поставлено завдання окреслити основні напрями наукового комунікування в Національному музеї історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років та підсумувати його рубіжні досягнення як комунікатора музейних, історичних та пам'яттєвих студій.

Нині гуманітарні комунікаційні системи, зокрема спродуковані музейними інституціями, набувають значення вагомого чинника, який сприяє консолідації та об'єднанню суспільства на засадничих основах історичної пам'яті, подолання ізоляціонізму, вироблення національної самосвідомості та почуття єдності з минулим. За влучним висловом В. Корнієнка, «гуманітарні комунікаційні системи знаходяться у стадії змін, від рівня їхнього розвитку суттєво залежать темпи трансформації суспільства, соціальна ефективність реформ, формування ідентичності нового типу особистості, інтеграційні та глобалізаційні процеси» [3]. У новітніх умовах особливого розвитку набуває наукова комунікація як відносно модерний соціальний інститут, функція якого полягає у продукуванні й поширенні знань. У цих процесах, безперечно, важливу роль відіграє музей, який організовує накопичення й транслявання соціально важливої інформації в часі та просторі, а його науково-освітніми послугами та науково-дослідницьким продуктом одночасно може користуватися необмежена кількість людей. Завдяки реалізації притаманних їй функцій музейна інституція поступово трансформується в одну з найпродуктивніших науково-комунікаційних структур, що надає широкі можливості для звернення до колективної пам'яті людства, а це значить, що наукова комунікація виконує надзвичайно важливі завдання в музейному просторі, створюючи умови для забезпечення роботи всіх складників багатогранної роботи музею. У контексті сказаного науковий комунікаційний продукт варто розглядати як своєрідну кровоносну систему музейної інституції, без якої не можливе дієве функціонування науково-дослідницького, науково-фондового, науково-експозиційного, науково-методичного, науково-реставраційного та науково-видавничого складників музейної роботи.

Звичайно, соціогуманітаристика напрацювала велику кількість підходів до класифікації наукової комунікації. Як правило, її поділяють на зовнішню та внутрішню, пряму та опосередковану, вертикальну й горизонтальну, міжособистісну та масову, вербальну й невербальну, усну й письмову та інші. Однак найпоширенішим є поділ наукових комунікацій на зовнішні та внутрішні, формальні й неформальні, документні й недокументні, між якими встановлено тісний взаємозв'язок. Коротко схарактеризуємо типові різновиди наукового комунікування, що функціонують у Національному музеї історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років.

Зовнішня комунікація Меморіального комплексу спрямовується на встановлення стійких комунікаційних каналів із вітчизняними та зарубіжними музеями, науковими інституціями, архівами, державними установами та громадськими організаціями. Екстраполяція результатів науково-дослідницьких студій дослідників-музеологів здійснюється за посередництвом як характерних векторів колективного наукового

простору, так і головної експозиції Меморіалу, яка є основним важелем та рушієм зовнішньої комунікації музею. Експозиційні площі Національного музею історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років стимулюють зацікавленість воєнною минувиною, популяризують наукові знання та посилюють формування наукового світогляду. На нашу думку, у цьому контексті головним цементуючим елементом між експозицією та масовою комунікацією є музеалія як історичний документ, носій інформації, зокрема й наукової, а також основний традиційний інформаційний ресурс суспільства. З позицій наукової комунікативістики музейне джерело є надійним засобом наукової комунікації – місцем зберігання інформації й засобом її трансляції, що збільшує можливості комунікаційних контактів між сучасниками, поколіннями та представниками різних культур. Комунікативний діалог, що відбувається між музейним предметом і відвідувачем, визначає формування особистості, її цінностей, всього комплексу світогляду. Наявність цієї форми зовнішньої наукової комунікації дає можливість сучасному музею реалізовувати свою виховну функцію, здійснюючи естетичне, морально-етичне, патріотичне, екологічне та інші види виховання [4]. Більше того, подібне наукове комунікування обов'язково передбачає зворотний зв'язок та ефективно презентує концептуальну модель вибудованої експозиції.

Іншою формою зовнішньої наукової комунікації Меморіального комплексу є налагодження комунікативних зв'язків із музейними, архівними, бібліотечними та громадськими організаціями. Інноваційні процеси, що відбуваються в системі соціальних комунікацій, змінюють умови взаємодії музеїв, бібліотек та архівів у напрямі інтеграції їхнього інформаційно-ресурсного складника. Про це переконливо свідчить активізація різноштибної наукової кооперації для продукування науково-дослідницьких, культурно-освітніх та виставкових проєктів. Наприклад, на експозиційних площах Меморіалу постійно відбувається конструктивний інформаційний репрезент архівної і музейної документалістики на різних виставках. Ще одним переконливим прикладом зовнішньої наукової комунікації Меморіального комплексу є реалізація спільно з Інститутом історії України НАН України археографічно-видавничого проєкту «Дослідження, документи, свідчення» [5]. Спільна взаємодія музеїв, наукових інституцій та архівосховищ сприяє кращій організації виставкових заходів у публікаторській роботі, які на сьогоднішній день є одним із дієвих способів презентації документної інформації в процесі соціально-комунікативної роботи цих систем.

Надзвичайно важливою формою зовнішньої наукової комунікації є наукове комплектування фондів Меморіального комплексу «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років». Без дієвої науково-дослідницької підготовки, вироблення стратегічних орієнтирів комплектаційного експедитування та основних напрямів комплектаційної роботи надзвичайно складно вести мову про ефективне поповнення фондозбірні Меморіалу. Саме тому в контексті наукового комунікування робиться надзвичайно багато кроків для налагодження інформаційних каналів із реальними та потенційними фондоутворювачами.

Достатньо широкий спектр комунікаційної взаємодії демонструє Меморіальний комплекс та освітні заклади, зокрема виші. Окрім використання ретроспективної

інформації дослідниками, вагомим аспектом «спілкування» в процесі наукової комунікації студентів та викладачів із музейними установами можна назвати екскурсії та різноманітні конференційні та освітньо-виховні заходи.

Окремо слід окреслити роль засобів масової інформації в процесі наукової комунікації Національного музею історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років. Співпраця з теле- та радіостанціями через проведення тематичних бесід, інтерв'ю, репортажів привертає до музейної інституції увагу широких кіл громадськості, популяризує музейні документи та налагоджує дієві форми наукової та соціальної комунікації.

У контексті розгляду наукової комунікації Меморіального комплексу чільне місце належить міжнародному співробітництву, взаємодії та обміну науковою інформацією на міжнародному рівні. Упродовж багатьох років триває плідна співпраця Меморіального комплексу з Музеєм історії Другої світової війни у Гданську (Польща), музеєм «Берлін-Карлсхорст» (ФРН), Державним музеєм історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 рр. у Мінську (Білорусь), Музеєм Словацького національного повстання в Банській Бистриці (Словачина), Меморіальним музеєм «ПінЦзінська операція» у Тяньцзіні (Китай) тощо. Такий формат партнерства значно активізує науковий потенціал музею, розширює його можливості як науково-дослідницької, так й освітньо-комунікаційної інституції.

Важливе значення для діяльності Національного музею історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років має внутрішня наукова комунікація. Спираючись на музеологічні теоретизування Т. Белохвастової, в Меморіальному комплексі слід виокремити такі основні форми внутрішньої наукової комунікації: музейного предмета й дослідника, який розкриває різні аспекти інформаційного потенціалу, закладеного у нього; музейного предмета й практиків-експозиціонерів (зокрема, архітектора, дизайнера, музейного сценариста й психолога), які складають наукову концепцію експозиції [6]. Саме через ці складники внутрішньої наукової комунікації музей прагне донести до різних категорій відвідувачів (відповідно до їхнього рівня світосприйняття) не лише інформацію, а й емоційно впливати на підсвідомість реципієнтів і сприяти їхньому заглибленню в історичне середовище, у неоднозначну воєнну епоху.

Надзвичайно актуальною для діяльності Меморіалу є формальна наукова комунікація – обмін науковою інформацією через спеціально створені структури для генерування, археографування та когнітування наукового знання. Це насамперед постійне «депонування» музейного наукового продукту на шпальтах наукових монографій, часописів та збірників. У наукознавстві формальну комунікацію зазвичай розглядають як опублікування наукової розвідки та бібліографічне посилання. Пряме цитування одного автора/авторів іншим/іншими свідчить про створення формального каналу комунікації між ними. Якщо двоє цитують третього, то створюється формальна комунікація між першим і третім шляхом цитування. Ефективність формальної наукової комунікації визначається кількістю та якістю опублікованих наукових результатів. Якщо взяти до уваги лише найбільш рубіжні наукові публікації співробітників Меморіального комплексу, формальна наукова

комунікація в Національному музеї історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років перебуває на доволі високому щаблі в науково-інформаційному просторі України [7]. Елементи формальної наукової комунікації містяться й в обміні екскурсійною інформацією між екскурсводами та екскурсантами (за час діяльності музейної інституції наукові співробітники провели близько 300 тис. екскурсій та понад 8 тис. різноштибних освітньо-комунікативних заходів).

Неформальна (недокументна, усна) наукова комунікація – це комунікаційна система, що формується між комунікантом і реципієнтом шляхом особистих контактів, зустрічей, бесід, телефонних розмов, листування тощо. Позитивним аспектом такої комунікації є економія часу та забезпечення глибшого взаєморозуміння в середовищі наукової спільноти. Як приклад неформальної наукової комунікації в Меморіальному комплексі слід навести анкетування вітчизняних науковців відносно дефініційно-термінологічного апарату історичної науки та музейної практики. Постійно в русі перебуває ще один різновид неформальної наукової комунікації – системні соціологічні опитування різних категорій відвідувачів і гостей Меморіалу.

На міжсистемному рівні соціальної комунікації Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років взаємодіє з юридичними та фізичними особами, виконуючи доручення з підготовки та видачі інформаційних та науково-дослідницьких довідок. Так, наприклад, сформований у музеї відділ Документального фонду з обліку людських військових втрат України у Великій Вітчизняній війні (налічує понад 9 тис. архівних справ, що містять близько 3 млн персональних документів щодо загиблих або зниклих безвісти воїнів, яких було призвано на фронт із території України) дає змогу проводити кваліфікований пошук інформації про загиблих воїнів за запитами громадських організацій, державних установ та індивідуальними зверненнями окремих громадян. Уже вдалося встановити відомості про близько 400 загиблих військовослужбовців, продовжуючи родини не мали жодної звістки. Тисячі телефонних розмов, сотні зустрічей були проведені й у контексті широкомасштабної гуманітарної акції «Увага! Пошук! Непрочитані листи 1941-го», у результаті якої вже віднайдено понад 500 родин на теренах України, близького та далекого зарубіжжя. Триває проект «Родинна пам'ять про війну», спрямований на своєрідний «поворот» від продукування пам'яті колективної до відтворення пам'яті родинної, на персоніфікацію та антропологізацію воєнної історії, на посилення зацікавленості кожної людини до історії власного роду та збереження джерел, що свідчать про внутрішній світ людини, її відчуття в екстремальних умовах воєнного буття. До Меморіалу надходять листи з різних куточків України, Росії й навіть США, а в них – хвилюючі розповіді про війну в долі родин, «живі» оповіді про страшне воєнне лихоліття [8].

Меморіальний комплекс успішно налагоджує документну наукову комунікацію, що опосередкована науковим документом та побудована на обміні документованою інформацією.

Знаковою подією в науковій роботі Меморіалу стало започаткування в 2013 р. електронного наукового журналу «Військово-історичний меридіан» у співпраці з Інститутом історії України НАН України (згідно з рішенням Атестаційної колегії

Міністерства освіти і науки України від 4 липня 2014 р. електронний науковий фаховий журнал «Військово-історичний меридіан» визнано фаховим виданням у галузі історичних наук) [9]. Електронний журнал перетворився на серце системи наукової комунікації в музейній інституції, місце інтегрованої наукової комунікації, у якій автори, редактори й видавці працюють в одній системі, він став основою для опублікування результатів досліджень та нових ідей, наукового спілкування взагалі.

Різновидом документної наукової комунікації є збірники наукових доповідей на міжнародних і всеукраїнських конференціях, що проводилися в Національному музеї історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років [10]. Усі конференційні заходи, організатором/співорганізатором яких виступив Меморіал, слугують вагомим чинником, який значною мірою концептуалізує, інструменталізує, деталізує та спрямовує як музейні наукові студії, так і вітчизняну воєнно-проблемну історіографію.

Отже, Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років» є активним гравцем на різновидовому полі наукової комунікації та зацікавлений у її інтенсифікації; виступає багатовекторною комунікативною системою, вмонтованою у складну побудову наукових комунікацій; розвивається й формується відповідно до інтересів і прагнень суспільства. Цементованими каналами підтримки комунікаційного середовища музейної інституції залишаються відповідні технології й процеси, високопрофесійний кадровий ресурс та модерне матеріально-технічне забезпечення. У свою чергу можливості наукового комунікування Меморіалу значно розширюють новітні інформаційні технології. Залучення прогресивних методів соціогуманітаристики, міждисциплінарність, інтенсивна оптимізація комунікативних каналів – запорука успішності Меморіального комплексу як наукового комунікатора у глобалізованому науково-інформаційному середовищі України та світу.

Джерела та література:

1. *Белофастова Т.Ю. Музей у системі сучасних комунікацій // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал. – К.: Міленіум, 2009. – № 4. – С. 36–39; Бучковська О.Ю. Культурна комунікація як чинник розвитку соціокультурних процесів (комунікативний аспект) / О.Ю. Бучковська // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал. – К.: Міленіум, 2012. – № 2. – С. 91 – 95; Квіт С. Масові комунікації: Підручник / Сергій Квіт. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 206 с.; Корнієнко В.В. Культурна комунікація у системі базових компонентів культурологічного знання / В.В. Корнієнко // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал. – К.: Міленіум, 2009. – № 3. – С. 68 – 71; Лазарева Л.М. Огляд наукових підходів до вивчення сучасних теорій комунікації / Л.М. Лазарева // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: Наук. журнал. – К.: Міленіум, 2011. – № 1. – С. 132 – 136; Остропольська З.М. Комунікативні технології: проблеми становлення та розвитку / З.М. Остропольська // Вісник Харківської державної академії культури. – 2010. – Вип. 29. – С. 195 – 202; Пархоменко О. Вплив інформаційно-комунікаційних*

- технологій на особистість та культурне середовище / О. Пархоменко // *Гілея: науковий вісник*. – 2013. – № 77. – С. 153 – 156; Рябчикова Ф. Комунікативний вектор у музейній діяльності / Ф. Рябчикова // *Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]*. Сер.: *Культура і соціальні комунікації*. – 2009. – Вип. 1. – С. 158 – 163; Ткаченко Р.В. Проблеми комунікації у сучасному музейному середовищі / Р.В. Ткаченко // *Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал*. – К.: Міленіум, 2012. – № 3. – С. 160 – 163; Тортіка О.О. Інформаційно-комунікаційний простір як відображення сучасного соціокультурного середовища / О.О. Тортіка, О.Л. Біличенко // *Вісник Харківської державної академії культури*. – 2010. – Вип. 30. – С. 80 – 87; Чижова Н. Місце і роль комунікації в культурному діалозі / Н. Чижова // *Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]*. Сер.: *Культурологія*. – 2013. – Вип. 11(1). – С. 189 – 194; Шемаєва Г.В. Передумови зародження системи наукової комунікації / Г.В. Шемаєва // *Вісник Харківської державної академії культури*. – 2011. – Вип. 32. – С. 101 – 108; Шемаєв С.О. Співробітництво бібліотек, архівів, музеїв у сучасних умовах / С.О. Шемаєв // *Вісник Харківської державної академії культури*. – 2012. – Вип. 36. – С. 166 – 174; Широканова А.А. Научная коммуникация в эпоху новых медиа: от личных сетей к глобальному сотрудничеству / А.А. Широканова // *Вісник Одеського національного університету. Соціологія і політичні науки*. – 2013. – Т. 18, Вип. 2(2). – С. 348 – 355 та багато ін.
2. Артемов О.С. Нова експозиція Меморіального комплексу «Український державний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років» / О.С. Артемов, М.В. Коваль // *Український історичний журнал*. – 1994. – № 6. – С. 150 – 154; Гамарник Н.А. Гуманітарний музейний проект «Родинна пам'ять про війну». Підсумки 2012 року / Н.А. Гамарник // *Військово-історичний меридіан. Електронний науковий журнал*. – Вип. 1 / Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років», Ін-т історії України НАН України. – К., 2013. – С. 151 – 161 [Електронний ресурс. Режим доступу: <http://vim.gov.ua/images/sbor/151-161.pdf>]; Каленюк А.А. Деякі аспекти наукового комплектування фондів (з досвіду роботи Меморіального комплексу «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років») / А.А. Каленюк // *Сторінки воєнної історії України: зб. наукових статей / НАН України, Ін-т історії України*. – К., 2005. – Вип. 9, част. 1. – С. 79 – 90; Легасова Л.В. Україна в Другій світовій війні у музейному просторі / Л.В. Легасова, Н.О. Шевченко // *Україна в Другій світовій війні: погляд з XXI ст. Історичні нариси: у двох книгах / НАН України, Ін-т історії України*. – К.: Наукова думка, 2010. – Кн. 2. – С. 898 – 940; Легасова Л.В. Головна експозиція Меморіалу: від концепції до втілення / Л.В. Легасова // *Музей війни народної: зб. наук. статей / Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років»*. – К., 1999. – С. 8 – 12; Легасова Л.В. Вдосконалення наукових засад головної експозиції Меморіального комплексу «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років» / Л.В. Легасова, Н.О. Шевченко // *Сторінки воєнної історії України: зб. наукових статей / НАН України, Ін-т історії*

- України. – К., 2001. – Вип. 5. – С. 29 – 32; Легасова Л.В. Історична наука в історичному музеї (наукова діяльність Меморіального комплексу «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років») / Л.В. Легасова, Н.О. Шевченко // Сторінки воєнної історії України: зб. наукових статей / НАН України, Ін-т історії України. – К., 2005. – Вип. 9, част. 1. – С. 99 – 113; Легасова Л.В. Концептуальні засади наукової діяльності Меморіального комплексу «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років» на 2012 – 2020 рр. / Л.В. Легасова, Н.О. Шевченко // Сторінки воєнної історії України: зб. наукових статей / НАН України, Ін-т історії України. – К., 2012. – Вип. 15. – С. 240 – 257 та ін.
3. Корнієнко В.В. Гуманітарні комунікативні системи: визначення, структура, функції / В.В. Корнієнко // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал. – К.: Міленіум, 2012. – № 4. – С. 93.
 4. Белофастова Т.Ю. Музей у системі сучасних комунікацій / Т.Ю. Белофастова // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал. – К.: Міленіум, 2009. – № 4. – С. 36.
 5. Історія великих страждань. Нацистські табори для радянських військовополонених у м. Славуті на Хмельниччині: дослідж., док., свідчення / Ін-т історії України НАН України, Мемор. комплекс «Нац. музей історії ВВВ 1941 – 1945 років». – К., 2011. – 348 с.; Непрочитані листи 1941-го...: дослідження, документи, свідчення / Ін-т історії України НАН України, Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років»; редкол.: Л.В. Легасова (кер. проекту) та ін. – К.: Аеростат, 2012. – 504 с.; Київ очима ворога: : дослідження, документи, свідчення / Ін-т історії України НАН України, Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років»; редкол.: Л.В. Легасова (кер. проекту) та ін. – К.: Аеростат, 2012. – 504 с.; Київські адреси сповіщень про загибель: дослідження, документи, свідчення / Ін-т історії України НАН України, Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років»; редкол.: Л.В. Легасова (кер. проекту) та ін. – К.: Аеростат, 2013. – 348 с.; Україна. Хроніка визволення: дослідження, документи, свідчення / Ін-т історії України НАН України, Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років»; редкол.: Л.В. Легасова (кер. проекту) та ін. – К.: Аеростат, 2014. – 324 с.
 6. Белофастова Т.Ю. Музей у системі сучасних комунікацій // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал. – К.: Міленіум, 2009. – № 4. – С. 36 – 39.
 7. Наукові та науково-публіцистичні праці співробітників Меморіального комплексу. Бібліографічний бюлетень (1994 – 2013 рр.) // Військово-історичний меридіан. – Спецвипуск: З досвіду роботи Меморіального комплексу «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років» / Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років»; Інститут історії України НАН України. – К., 2013. – С. 146 – 195 [Електронний ресурс. Режим доступу: http://vim.gov.ua/images/sbor/vim_Spec_2013.pdf].

8. Гамарник Н.А. Гуманітарний музейний проект «Родинна пам'ять про війну». Підсумки 2012 року / Н.А. Гамарник // // Військово-історичний меридіан. Електронний науковий журнал. – Вип. 1 / Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років», Ін-т історії України НАН України. – К., 2013. – С. 151 – 161 [Електронний ресурс. Режим доступу: <http://vim.gov.ua/images/sbor/151-161.pdf>].
9. Військово-історичний меридіан: електронний науковий фаховий журнал / Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років»; Інститут історії України НАН України. – К.: Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років», 2013. – Виходить щоквартально. – ISSN 2310-1326 [Електронний ресурс. Режим доступу: <http://vim.gov.ua>].
10. Україна у Другій світовій війні: джерела та інтерпретації (до 65-річчя Великої Перемоги). Мат. міжнародної наук. конф. / Ін-т історії України НАН України, Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років». – К., 2011. – 800 с.; Битва за Дніпро. До 70-річчя визволення Києва від нацистських загарбників: Зб. наук. праць / Матеріали Всеукраїнської наукової конференції, м. Київ, 31 жовтня 2013 р.; Кабінет Міністрів України, Український ін-т національної пам'яті, Міністерство культури України, Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років», Ін-т історії України НАН України. – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2013. – 292 с.; Боротьба за Україну в 1943 – 1944 рр.: влада, збройні сили, суспільство. Зб. наук. праць / Відп. ред. О.Є. Лисенко. – К.: Інститут історії України НАН України, Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941 – 1945 років», Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, 2014. – 622 с.

© **Владимир СИМПЕРОВИЧ**

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ НАУЧНОЙ КОММУНИКАЦИИ В МЕМОРИАЛЬНОМ КОМПЛЕКСЕ «НАЦИОНАЛЬНЫЙ МУЗЕЙ ИСТОРИИ ВЕЛИКОЙ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ВОЙНЫ 1941 – 1945 ГОДОВ»

Анализируются основные направления научной коммуникации в Мемориальном комплексе «Национальный музей истории Великой Отечественной войны 1941 – 1945 годов», представлены характерные векторы музейно-научной коммуникации, подытоживаются основные достижения Мемориала как научного коммуникатора в отечественном и мировом информационном пространстве.

Ключевые слова: Мемориальный комплекс «Национальный музей истории Великой Отечественной войны 1941 – 1945 годов», научная коммуникация, научно-информационное пространство.

© **Vladimir SIMPEROVYCH**

MAIN TRENDS OF SCIENTIFIC COMMUNICATION IN THE MEMORIAL COMPLEX "THE NATIONAL MUSEUM OF THE GREAT PATRIOTIC WAR 1941 – 1945"

Without comprehensive information and scientific communication hard to imagine a museum institution, because it is extremely difficult to be scientific producer of the product without communication with society and the scientific community. The accumulated experience of the Memorial complex "National museum of the Great Patriotic war 1941 – 1945" in the scientific study of the history of World War II and Patriotic war intensify the issue of internal and external museum communications, requires moving towards actual requirements of time, develop and promote the image, to be new model of cultural communication concepts.

Through the implementation of inherent functions museum institution gradually transformed into one of the most productive scientific communication structures that provide opportunities to address the collective memory of mankind.

External communication of the Memorial complex is directed to establish stable communication channels with domestic and foreign museums, scientific institutions, archives, government agencies etc. At the exhibition areas of the Memorial are constant exhibition of archival and museum documentation. Another compelling example of external scientific communication of the Memorial complex is the realization in conjunction with the Institute of the history of Ukraine archeographic-publishing project "Research, documents, testimony".

Important for the activities of the National museum of the Great Patriotic war in 1941 – 1945 has an internal scientific communication. Because of museum objects museum seeks to convey for various categories of visitors not only information but also affect emotions through subliminal recipients and facilitate their grooves in the historic environment in the military era.

A landmark event in the scientific work of the Memorial was the launch in 2013 of the electronic scientific journal "Military history meridian" in collaboration with the Institute of the history of Ukraine. Online journal recreated to heart system of scientific communication in the museum, in which the authors, editors and publishers are working on the same system.

A variety of scientific communication is collections of scientific papers in international and national conferences, held at the National museum of the Great Patriotic war 1941 – 1945.

The Memorial complex "The National museum of the Great Patriotic war 1941 – 1945" is an active player in the field of scientific communication and interested in its intensification.

Keywords: *Memorial complex "The National museum of the Great Patriotic war 1941 – 1945", scientific communication, scientific information space.*